



بازشناسی بافت های فرسوده شهرها و ضرورت بازسازی و ساماندهی این مناطق

فرشته زندیان

کارشناس حرفه ای معماری محیط های داخلی، دانشگاه جامع علمی کاربردی جهاد دانشگاهی

کرمانشاه، کرمانشاه، ایران fe.zandian@gmail.com

چکیده:

مشکلات بافت های فرسوده در شهرهای بزرگ همواره یکی از دغدغه های مردم و مدیران شهری بوده است، زیرا سکونت و کار در این نوع بافت های شهری هرگز بازدهی مطلوب را ندارند زیرا استانداردهای مسکن زندگی در آنها بدلیل فرسودگی شدید یا نسبی بسیار پایینتر از قسمتهای دیگر شهر میباشد. بافت فرسوده شهری به بافتی اطلاق میشود که از ابعاد کیفی و کمی و همچنین از لحاظ تجهیزات و تأسیسات شهری در سطح پایین قرار گرفته باشد مشکلات اصلی اینگونه بافتها پهنکام مخاطرات طبیعی بروز میکند که باید توجه مسئولین بیشتر متوجه اینگونه بافتها باشد عنوان بافت فرسوده شهری به بافتی اطلاق میشود که از ابعاد کیفی و کمی مسکن و تأسیسات و تجهیزات وابسته به آن در سطح بسیار پایینی از برخورداری است. این بافت بعنوان بافتی ناکارآمد معرفی میشود و از اینرو مساله بهبود بخشیدن به آن روی مینماید. این مقاله تلاش میکند تا با روش تحقیق کاربردی که از روش تحلیلی و توصیفی استفاده شده است و استناد به پژوهش های پیشین خود به تحلیل در جهت بهسازی این مناطق بپردازد تا به اهداف مورد نظر شامل تأمین امکانات معیشتی مناسب برای شهروندان در راستای اهداف عدالت اجتماعی؛ انتظام بخشی به مجموعه کاربریها و پاکسازی بافت از کاربریهای مزاحم؛ تشویق به سرمایه گذاری به منظور بازسازی بافت های فرسوده در جهت مقاوم سازی آنها دسترسی پیدا کند.

واژگان کلیدی: بافت فرسوده، بازسازی، طراحی معماری، مسکن

مقدمه:

از آنجا که تراکم جمعیتی و ساختمانی در بافت های فرسوده شهرهای بزرگ بدلیل قیمت نسبتاً پاینتر زمین و ساختمان در آنها بطور قابل توجهی بالاست و از طرف دیگر آسیب پذیری این بافت های

شهری در مقابل حوادث و بلایای طبیعی و... بسیار بالاتر از سایر قسمتهای شهری میباشد، لذا رسیدگی و ساماندهی به این بافتها از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. هدف از این بهسازی بسته به نوع فرسودگی بافت مراحل مختلفی را شامل میشود. تهیه و اجرای طرحهایی که به انحاء مختلف سعی در بهبود وضع این بافتها دارند، نیازمند بررسی همه جانبه کمبودهای موجود و برنامه ریزی مداوم برای رفع معضلات اینگونه بافتهاست. بررسی همه جانبه بدین معناست که درنوسازی و بازسازی این بافتها مباحثیست در کنار بهبود بخشیدن به وضع مسکن که حدود ۴۰ درصد از بافت های شهری را تشکیل میدهد سایر نیازهای معیشتی ساکنین نیز که در حیطه تأسیسات و تجهیزات شهری است تأمین شود. بافت محله مجیدیه که بعنوان قسمتی از بافت های فرسوده شهر تهران شناسایی شده است. که دارای معضلات فراوانی بویژه در زمان بحرانهای طبیعی مثل زلزله میباشد.

بافت:

مراد از بافت (بافت شهری) گستره ای همپوند است که با ریخت شناسی های متفاوت طی دوران حیات شهری در داخل محدوده شهر و یا حاشیه آن در تداوم و پیوند با شهر شکل گرفته باشد. این گستره میتواند از بناها، مجموعه ها، راهها، فضاها، تأسیسات و تجهیزات شهری و یا ترکیبی از آنها تشکیل شده باشد. بافت شهر عبارت است از دانه بندی و در هم تنیدگی فضاها و عناصر شهری که به تبع ویژگیهای محیط طبیعی، بویژه توپوگرافی و اقلیم در محدوده شهر یعنی بلوکها و محله های شهری بطور فشرده یا گسسته و با نظامی خاص جایگزین شده اند.

(توسلی، ۱۳۶۸: ۵)

بافت هر شهر کمیتی پویا و در حال تغییر است که وضع کالبدی شهر و چگونگی رشد و گسترش آنرا در طول زمان نمایان میسازد. بافت هر شهر، ابتدا دانه بندی فضاهای کالبدی شهر، یعنی فضاهای خالی و پر و تراکم آنها را نسبت به یکدیگر مشخص میکند.